

Sygn. akt VU 6138/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2015 roku w Piotrkowie Trybunalskim

sprawy z wniosku P. B. (1)

z udziałem zainteresowanego S. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania P. B. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 24 lipca 2014 r. sygn. (...), (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że P. B. (2) z domu B. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu, wypadkowemu jako pracownik od dnia 2 stycznia 2014 roku z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) S. B.;

Sygn. akt VU 6138/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 lipca 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w T. stwierdził, że P. B. (1) nie podlega w okresie od

2 stycznia 2014 roku jako pracownik ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu z tytułu zatrudnienia u płatnika składek B. S. B..

W uzasadnieniu organ rentowy podał, że całokształt okoliczności sprawy przemawia za przyjęciem, że jedynym celem zawarcia przedmiotowej umowy było umożliwienie P. B. (1) skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W dniu 28 sierpnia 2014 roku pełnomocnik P. B. (1) wniósł odwołanie od powyższej decyzji i jej zmianę poprzez stwierdzenie, że odwołująca jako pracownik podlega ubezpieczeniom społecznym od 2 stycznia 2014 roku.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych ustalił następujący stan faktyczny:

S. B. od 1996 roku prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) S. B. z siedzibą w S. w zakresie produkcji oraz handlu siatką ogrodzeniową i panelami ogrodzeniowymi. Działalność prowadzi na nieruchomości będącej własnością jego rodziców T. i T. małżonków B.. Znajduje się tam hala produkcyjna i wiata. Biuro firmy znajduje się na parterze

domu, w którym zamieszkują rodzice zainteresowanego. S. B. dotychczas nie zatrudniał żadnego pracownika. W prowadzeniu firmy w razie potrzeby pomagała mu żona oraz najstarsza córka P. B. (1).

(dowód: zeznania S. B. protokół rozprawy z dnia 5 marca 2014 roku nagranie od minuty 33.01 do minuty 47.15, zeznania P. B. (2) protokół rozprawy z dnia 5 marca 2014 roku nagranie od minuty 11.40 do minuty 32.30)

W dniu 21 stycznia 2014 roku S. B., w związku z utrzymującymi się od dłuższego czasu i nasilającymi się bólami głowy, wykonał badanie rezonansem magnetycznym, które wykazało owalną zmianę ogniskową o wymiarach do ok. 48x27x32 mm zlokalizowaną w lewym kącie mostowo-mózdkowym, która powodowała ucisk mostu. W wyniku badania wskazano, że powyższa zmiana budzi podejrzenie tętniaka i zachodzi konieczność dalszej diagnostyki.

S. B. od stycznia do marca 2014 roku odbywał prywatnie wizyty u różnych specjalistów celem ustalenia właściwej diagnozy. Był w (...) Klinice (...) metodą (...) przy Szpitalu (...) w W., u profesora M. w K., u profesora H. w B., a nawet u profesora (...) w Stanach Zjednoczonych. Wizyty lekarskie odbywały się w odstępach do kilku tygodni. Jedni lekarze twierdzili, że znajdujący się w głowie wnioskodawcy guz to tętniak inny, że nowotwór.

Konieczność zdiagnozowania choroby, przeciągająca się w czasie niepewność co do diagnozy i stanu zdrowia, świadomość możliwości stwierdzenia nowotworu złośliwego i to nieoperacyjnego, spowodowała u S. B. depresję wymagającą leczenia farmakologicznego lekami uspakajającymi. Zainteresowany nie był w stanie prowadzić swojej firmy w takim zakresie jak to czynił do tej pory i jak tego ona wymagała. Dlatego postanowił zatrudnić do pracy w firmie swoją córkę P. B. (1) (obecnie B.). Miał bowiem do niej zaufanie i wiedział, że podoła ona obowiązkowi, gdyż już wcześniej pomagała mu nieformalnie w pracy, gdy tego potrzebował. Żona S. B. w tym czasie opiekowała się nim i razem z nim jeździła do lekarzy.

(dowód: wyniki badań z dnia 21 stycznia 2014 roku k. 28-29, zeznania S. B. protokół rozprawy z dnia 5 marca 2014 roku nagranie od minuty 33.01 do minuty 47.15, zeznania P. B. (2) protokół rozprawy z dnia 5 marca 2014 roku nagranie od minuty 11.40 do minuty 32.30)

P. B. (2) z domu B. w 2011 roku ukończyła liceum ogólnokształcące. Następnie przez dwa lata mieszkała i studiowała w W. zaocznie na kierunku (...) na Akademii (...).

(dowód: zeznania P. B. (2) protokół rozprawy z dnia 5 marca 2015 roku nagranie od minuty 12.35 do minuty 32.20)

W dniu 2 stycznia 2014 roku S. B. zawarł z P. B. (1) (obecnie B.) pisemną umowę o pracę na czas określony od dnia 2 stycznia 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku. P. B. (1) została zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku asystenta biura za wynagrodzeniem miesięcznym 3000 złotych brutto.

P. B. (1) (obecnie B.) była zdolna do wykonywania pracy na stanowisku asystenta biura.

Została zapoznana z warunkami zatrudnienia oraz uprawnieniami pracowniczymi.

W dniu 2 stycznia 2014 roku pracodawca przeprowadził szkolenie wstępne w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny w pracy i zakresu ochrony przeciwpożarowej skarżącej.

(dowód: ksero umowy o pracę k. 47 akt ZUS, ksero karty szkolenia bhp k. 39 akt ZUS, ksero informacji k. 42 akt ZUS, ksero kwestionariusza osobowego k. 46 akt ZUS, ksero zaświadczenia lekarskiego k. 45akt ZUS)

P. B. (1) (obecnie B.) pracowała codziennie od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00 w biurze firmy. Wnioskodawczyni nie podpisywała listy obecności. Do biura dojeżdżała samochodem osobowym z domu rodziców położonego w R. oddalonej od S. o około 4 km.

Skarżąca zajmowała się obsługą klientów, odbieraniem telefonów, szykowaniem dokumentów do biura podatkowego, wystawianiem faktur, przelewami bankowymi. Udzielała klientom informacji o cenach siatek.

(dowód: zeznania S. B. protokół rozprawy z dnia 5 marca 2014 roku nagranie od minuty 33.01 do minuty 47.15, zeznania P. B. (2) protokół rozprawy z dnia 5 marca 2014 roku nagranie od minuty 11.40 do minuty 32.30, zeznania świadka T. B. protokół rozprawy z dnia 14 maja 2015 roku nagranie od minuty 3.05 do minuty 15.01)

W miesiącu marcu 2014 roku K. W. prowadzący działalność gospodarczą w zakresie montażu i sprzedaży ogrodzeń zakupił w firmie (...) siatkę ogrodzeniową. Obsługiwała go wówczas P. B. (1) (obecnie B.).

(dowód: zeznania świadka K. W. protokół rozprawy z dnia 5 marca 2014 roku nagranie od minuty 3.34 do minuty 11.30)

Od dnia 12 marca 2014 roku P. B. (1) (obecnie B.) stała się niezdolna do pracy z powodu ciąży. W dniu (...) urodziła dziecko.

(okoliczność bezsporna).

W okresie niezdolności do pracy skarżącej S. B. nie zatrudnił na jej zastępstwo innej osoby. W związku z polepszeniem stanu zdrowia, pozytywną diagnozą, sam powrócił do pracy w swojej firmie.

(dowód: zeznania S. B. protokół rozprawy z dnia 5 marca 2014 roku nagranie od minuty 33.01 do minuty 47.15, zeznania P. B. (2) protokół rozprawy z dnia 5 marca 2014 roku nagranie od minuty 11.40 do minuty 32.30, zeznania świadka T. B. protokół rozprawy z dnia 14 maja 2015 roku nagranie od minuty 3.05 do minuty 15.01)

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.) osoby pozostające w stosunku pracy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu oraz wypadkowemu. Art. 13 tej ustawy stanowi zaś w punkcie 1, że pracownicy podlegają wskazanym ubezpieczeniom społecznym od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Z przepisów tych wynika, że podstawową przesłanką objęcia zakresem ubezpieczenia społecznego jest posiadanie statusu pracownika. Pracownikiem zostaje się przez nawiązanie stosunku pracy. Stosownie do treści art. 22§1 k.p. przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Na treść stosunku pracy składają się zatem wzajemne prawa i obowiązki stron stosunku pracy (pracownika i pracodawcy). Zasadniczym elementem konstrukcyjnym stosunku pracy jest zobowiązanie pracownika do osobistego wykonywania pracy na rzecz pracodawcy za wynagrodzeniem. Kolejna cecha tego stosunku to zawłaszczanie wyniku pracy przez pracodawcę i wykonywanie pracy w warunkach podporządkowania czyli pod kierownictwem pracodawcy. Pracownik nie odpowiada jednak za wynik pracy, ale za samo staranne świadczenie pracy.

W będącej przedmiotem osądu sprawie taki właśnie stosunek – umowa o pracę - łączył S. B. z P. B. (2) z domu B. od 2 stycznia 2014 roku. Wykazało to przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe w postaci zeznań świadków: K. W., T. B., stron, a także wynika to ze zgromadzonych w sprawie dokumentów. Wnioskodawczyni pracowała jako asystent biura. Do jej obowiązków należała obsługa klientów, odbieranie telefonów, szykowanie dokumentów do biura podatkowego, wystawianie faktur, wykonywanie przelewów bankowych, udzielanie informacji o cenach siatek. Swoje obowiązki wykonywała na posesji należącej do rodziców zainteresowanego w zaadaptowanym na biuro pomieszczeniu znajdującym się na parterze domu mieszkalnego. Fakt pracy skarżącej w okresie od 2 stycznia 2014r. do 11 marca 2014r. potwierdziła świadek T. B., która zeznała, że P. B. (2) pracowała tam codziennie od poniedziałku do piątku od 8.00 do 16.00 oraz klient S. K. W., który w marcu 2014 roku kupował w firmie zainteresowanego siatkę ogrodzeniową.

W świetle podzielonych przez Sąd zeznań świadków i stron, z których w sposób jednoznaczny wynika, że wnioskodawczyni w spornym okresie faktycznie świadczyła pracę, do której wykonywania zobowiązała się na podstawie pisemnej umowy o pracę, nie można podzielić gołosłownego zarzutu organu rentowego, że umowa o pracę została zawarta jedynie dla pozorów celem uzyskania ochrony ubezpieczeniowej i świadczeń z ubezpieczenia społecznego i jako taka jest nieważna.

Cel zawarcia umowy o pracę jakim jest chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego – wbrew zarzutom organu rentowego - nie jest sprzeczny z ustawą ani nie zmierza do jej obejścia, nie świadczy też o pozorności umowy. Objęcie ubezpieczeniem społecznym i uzyskanie świadczeń z tego ubezpieczenia jest wszak głównym celem zawierania umowy o pracę.

Jednakże w okolicznościach przedmiotowej sprawy głównym celem zawarcia umowy o pracę – jak wynika z przekonujących zeznań skarżącej oraz jej ojca S. B. - była potrzeba przejęcia części obowiązków zainteresowanego przez pracownika z uwagi na problemy zdrowotne, uniemożliwiające właścicielowi firmy jej prawidłowe samodzielne prowadzenie. Zainteresowany wykazał dokumentacją lekarską i zeznaniami, iż od stycznia 2014r. do marca 2014r. przechodził intensywną diagnostykę. Było bowiem podejrzenie, że zdiagnozowany u niego guz mózgu ma charakter nowotworowy. S. B. załamał się, popadł w depresję, w wyniku czego nie mógł zająć się sprawami firmy. Potrzebował natychmiastowej pomocy w jej prowadzeniu. Oceny tej nie zmienia fakt, iż zainteresowany nie przebywał wówczas na zwolnieniu lekarskim. Zainteresowany działał pod presją zagrożenia życia, dlatego nie chciał tracić czasu na formalne potwierdzenie swojej niezdolności. To ostatnie nie było poza tym takie oczywiste, skoro wnioskodawca nie był jeszcze zdiagnozowany. Zwolnienie lekarskie jest wystawiane, gdy ubezpieczony jest niezdolny do pracy, a nie wówczas gdy jest podejrzenie poważnej choroby, jak to miało miejsce u zainteresowanego.

Nie można zgodzić się więc ze stanowiskiem organu rentowego, że zainteresowany utworzył nowe stanowisko pracy specjalnie dla wnioskodawczyni. W firmie istniała realna potrzeba zatrudnienia pracownika, a skarżąca posiadała niezbędne doświadczenie w pracy na stanowisku asystenta biura. Jak wyjaśnił bowiem S. B. skarżąca w prowadzeniu firmy pomagała mu doraźnie jeszcze przed zatrudnieniem. Wprawdzie wówczas ta pomoc nie była sformalizowana, bo i nie była stała, nie mniej pozwoliła skarżącej na zdobycie niezbędnego doświadczenia w pracy. Tym bardziej, iż powierzone wnioskodawczyni czynności nie wymagały wysokich kwalifikacji. Wnioskodawczyni miała wszak li tylko obsługiwać klientów, odbierać telefony, udzielać odpowiedzi na zapytania mailowe dotyczące rodzaju posiadanych siatek oraz ich ceny, przygotowywać dokumenty do biura rachunkowego, wystawiać faktury, wykonywać przelewy bankowe. Nie są to czynności skomplikowane i wymagające dużego doświadczenia. Wnioskodawczyni nie zajmowała się wszak prowadzeniem ksiąg rachunkowych czy rozliczeniami z Urzędem Skarbowym oraz składaniem deklaracji i zgłoszeń do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Wykonywała tylko proste czynności biurowe. Jako osoba młoda z wykształceniem wyższym, znajomością języka angielskiego, bez wątplenia potrafiła sprostać nałożonym na nią obowiązkom, o czym świadczą choćby zeznania świadka K. W.. Również do sprzedaży siatek ogrodzeniowych nie jest potrzebna szczegółowa wiedza techniczna, a jedynie podstawowe wiadomości na temat rodzaju sprzedawanych siatek, co jest li tylko kwestią przyswojenia wiedzy teoretycznej, z czym wnioskodawczyni z pewnością nie miała żadnego problemu.

Zainteresowany nie mógł przekazać prowadzenia firmy żonie, gdyż ta wspierała go towarzysząc mu podczas kolejnych wizyt lekarskich u specjalistów i podczas różnych badań. Wobec powyższego nie może dziwić fakt, że skarżący zaproponował zatrudnienie swojej córce, jako osobie zaufanej i znającej specyfikę i sposób działania jego jednoosobowej firmy. Zamknięcie przez zainteresowanego biura firmy oznaczać by mogło dla niego utratę klientów, a co za tym idzie utratę płynności finansowej, a w skrajnym wypadku nawet upadłość firmy. Zainteresowany nie mógł sobie na to pozwolić.

Zarzut organu rentowego, iż wnioskodawczyni nie została przedstawiona pisemny zakres obowiązków, także nie może świadczyć o pozorności umowy o pracę, skoro praca w rzeczywistości była wykonywana.

Zarówno S. B. jak i P. B. (2) nie składali więc w chwili zawierania umowy o pracę pozornych oświadczeń woli, gdyż w rzeczywistości skarżąca świadczyła pracę jako pracownik, a S. B. przyjmował tą pracę jako pracodawca.

Czynność prawna pozorna charakteryzuje się w myśl art. 83 § 1 k.c. trzema elementami, które muszą wystąpić łącznie, a mianowicie: oświadczenie woli musi być złożone świadomie i swobodnie tylko dla pozoru, oświadczenie musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru. Pobudki, którymi strony kierują się składając pozorne oświadczenia woli, nie mają żadnego znaczenia dla oceny pozorności oświadczenia woli. Oświadczenie woli złożone jest dla pozoru wtedy, gdy z góry powziętym zamiarem stron jest brak woli wywołania skutków prawnych jakie zwykle prawo łączy ze składanym przez nią oświadczeniem. Brak zamiaru wywołania skutków prawnych oznacza, że osoba składająca oświadczenie woli albo nie chce w ogóle wywołać żadnych skutków prawnych albo też chce wywołać inne, niż wynikałoby ze złożonego przez nią oświadczenia woli.

W prawie pracy doniosłość ma jedynie zamiar obejścia prawa przez fikcyjne (pozorne) zawarcie umowy, czyli takie, które nie wiąże się ze świadczeniem pracy, a dokonanie zgłoszenia do ubezpieczenia następuje pod pozorem zatrudnienia. W takich sytuacjach dochodzi do zgłoszenia do ubezpieczenia osoby, która nie może być uznana za podmiot ubezpieczenia, ponieważ nie świadczy pracy i przez to nie można jej przypisać cech zatrudnionego pracownika, skoro nie są wykonywane obowiązki i prawa płynące z umowy o

pracę (por. np. wyrok SN: z 17.12.1996 r., I UK 32/96, OSNAPIUS Nr 15/1997).

Nie można natomiast przypisać celu obejścia prawa (art. 58 § 1 kc. w zw. z art. 300 k.p.) stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki prawa płynące z tej umowy.

Ustalony w rozpoznawanej sprawie stan faktyczny świadczy nie o pozorności złożonych przez strony oświadczeń woli ani nie o obejściu ustawy, lecz o spełnieniu warunku zatrudnienia pracowniczego stanowiącego tytuł ubezpieczenia (art. 6 ust. 1 ustawy z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, Dz.U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm). Do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby zgłoszenie do tego ubezpieczenia dotyczyło osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła, a więc nie wykonywała zatrudnienia w ogóle albo wykonywała je na podstawie innej umowy niż umowa o pracę. W prawie ubezpieczeń społecznych nie decyduje ważność umowy o pracę związana z zamiarem dyktującym potrzebę jej zawarcia, lecz to, czy zawierające ją strony miały zamiar wzajemnego zobowiązania się - pracownik do świadczenia pracy, a pracodawca do dania mu pracy i wynagrodzenia za nią - oraz czy umowa była w rzeczywistości realizowana. Nie jest także istotny czas (okres trwania) tej realizacji (tak por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 października 2005r, I UK 32/05).

W ocenie Sądu Okręgowego zebrany w sprawie materiał dowodowy w sposób nie budzący wątpliwości wskazuje, iż P. B. (2) z domu B. od dnia 2 stycznia 2014 roku do dnia 11 marca 2014r. faktycznie świadczyła pracę na rzecz S. B., a ten pracę tę przyjmował i wypłacał jej wynagrodzenie, co z kolei wynika z listy płac. Praca była świadczona pod kierownictwem S. B. zarówno co do miejsca, czasu świadczenia pracy jak i jej przedmiotu.

W sytuacji gdy doszło do zawarcia umowy o pracę, jak też do jej realizacji poprzez świadczenie umówionej pracy i przyjmowanie jej przez pracodawcę, jak to miało miejsce w przedmiotowej sprawie, nie może być mowy o działaniu w celu obejścia prawa.

Oceny tej nie zmienia fakt, że wnioskodawczyni w chwili jej zatrudnienia przez S. B. była w ciąży oraz że jest jego córką. Obowiązujące przepisy nie zakazują świadczenia pracy przez kobiety w ciąży oraz zatrudniania członków rodziny, a do tego w praktyce prowadzi stanowisko prezentowane przez ZUS, co byłoby dyskryminacją kobiet w ciąży. Tymczasem podstawową zasadą prawa pracy wyrażoną w art. 11³ kp jest zakaz jakiegokolwiek dyskryminacji w stosunkach pracy.

Wnioskodawczyni w chwili podjęcia zatrudnienia była osobą zdolną do pracy, co wynika wprost z zaświadczenia lekarskiego, a nadto z faktu rzeczywistego świadczenia tej pracy aż do dnia 11 marca 2014 roku.

O pozorności zatrudnienia wnioskodawczyni nie świadczy wreszcie ustalone w umowie o pracę na kwotę 3000zł. brutto wynagrodzenie. Wynagrodzenie jest jednym z elementów stosunku pracy. Dla bytu stosunku pracy wystarczającym jest ustalenie, że pracownik otrzymywał wynagrodzenie za wykonywaną pracę.

Podkreślenia wymaga także, iż w toku postępowania organ rentowy wykazał całkowitą bierność procesową, nie przejawiając jakiegokolwiek aktywności dowodowej zmierzającej do wykazania, że kwestionowana przez niego umowa o pracę z dnia 2 stycznia 2014 roku była zawarta w celu obejścia prawa lub też jedynie dla pozorów.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż P. B. (2) z domu B. podlega ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 2 stycznia 2014 z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) S. B..